

Målnummer:	UM240-09	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2009-12-22		
Rubrik:	En läkare, en akademiker och en musiker, samtliga från Irak, har inte ansetts tillhöra viss samhällsgrupp i utlänningslagens mening.		
Lagrum:	<ul style="list-style-type: none">• Artikel 10.1 d i Rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet)• 4 kap. 1 § och 2 § samt 5 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716)		
Rättsfall:			

REFERAT

I (UM 240-09)

A ansökte den 22 maj 2007 om asyl i Sverige. Till stöd för sin ansökan åberopade A att han hotats av släktingar och att han, som utbildad läkare, vid två tillfällen, december 2006 och mars 2007, kidnappats för att ge vård åt skadade män.

Migrationsverket beslutade den 4 april 2008 att avslå A:s ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd, flyktingförklaring och resedokument samt att utvisa honom från Sverige. Som skäl för beslutet anförde verket bl.a. följande. Det som A anfört om kidnappningarna framstår snarare ha ett samband med den utbredda kriminaliteten i Irak snarare än sådan förföljelse som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen (2005:716). A har heller inte gjort sannolikt att han riskerar sådan förföljelse som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen, vid ett återvändande till hemlandet. A är därför inte flykting. Det har inte framkommit något som tyder på att A, vid de tillfällen när han fördes bort, utsatts för någon form av kroppsstraff, tortyr eller annan sådan förnedrande behandling eller bestraffning som anges i 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. A har inte heller gjort sannolikt att han vid ett återvändande riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan sådan förnedrande behandling eller bestraffning som anges i 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. A har anknytning till den kurdiska regionen i Irak och det är rimligt, relevant och möjligt för A att återvända dit. Myndigheterna där bedöms kunna ge befolkningen ett rimligt effektivt skydd och A har inte kunnat göra sannolikt att myndigheterna i hans fall saknar möjlighet eller vilja att bereda honom skydd. Det saknas därför skäl att bevilja A uppehållstillstånd enligt 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. Det föreligger inte heller en sådan väpnad konflikt eller andra svåra motsättningar i den kurdiska regionen att uppehållstillstånd kan beviljas enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen. A ska därmed inte beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt. Migrationsverket bedömer att det inte framkommit sådana omständigheter i ärendet att uppehållstillstånd kan beviljas enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen.

A överklagade Migrationsverkets beslut och anförde utöver vad han anfört hos verket bl.a. följande. I maj 2008 har personer som uppgav att de kom från Ansar al-Islam sökt efter honom. Vid det tillfället avrättades en kusin. Han ska anses som flykting på grund av tillhörighet till viss samhällsgrupp.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Länsrätten i Stockholms län, migrationsdomstolen (2008-12-22, ordförande Åberg samt tre nämndemän), biföll överklagandet och yttrade bl.a. följande:

Av ingiven landinformation framgår att situationen i Irak för vissa grupper, bl.a. läkare, är mera utsatt än för den övriga befolkningen och att hot, mord och kidnappning riktade mot läkare är vanligt förekommande. Det framgår visserligen vidare av landinformationen att det allmänna säkerhetsläget i Irak har förbättrats under senare år, men trots detta finns det fortfarande en förhöjd risk för att vissa yrkesgrupper, t.ex. läkare, utsätts för hot, kidnappning eller mord i Irak. Den ingivna artikeln om att läkare i Irak tillåts vara beväpnade på grund av den hotbild som finns mot dem som yrkesgrupp talar ytterligare för gruppens utsatthet.

Frågan migrationsdomstolen ska ta ställning till först är om A är att betrakta som flykting i enlighet med någon av definitionerna i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Av första stycket framgår bl.a. att för att betraktas som flykting ska en utlänning, som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, känna en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av någon av förföljelsegrunderna t.ex. tillhörighet till viss samhällsgrupp. Till begreppet samhällsgrupp kan hänföras särskilda yrkesgrupper (se Utlänningslagen med kommentarer, Wikrén-Sandesjö uppl. 8, s. 133 och UNHCR:s riktlinjer "Membership of a particular social group", 7 maj 2002).

Inledningsvis gör migrationsdomstolen den bedömningen att de uppgivna hoten från A:s släkting inte är av den karaktären att de kan medföra att A kan anses vara skyddsbehövande på grund av dessa. Migrationsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta att A är läkare. Han får därmed anses tillhöra en särskild yrkesgrupp och därmed en samhällsgrupp i lagtextens mening. Migrationsdomstolen finner vidare att de kidnappningar och hot som A har utsatts för har sin grund i hans yrkestillhörighet och är av sådan karaktär och intensitet att de kan anses vara flyktinggrundande förföljelse enligt 4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen. Mot bakgrund härav har A gjort sannolikt att det föreligger en konkret hotbild mot honom och att han vid ett återvändande till Irak riskerar att dödas eller utsättas för allvarliga övergrepp. Vidare har A gjort sannolikt att han varken kan erhålla tillräckligt skydd från myndigheterna i hemlandet gentemot sådana övergrepp eller att risken för övergrepp skulle kunna undanröjas genom internflykt. A är därför att anse som flykting i enlighet med 4 kap. 1 § första stycket utlänningslagen. Överklagandet ska bifallas.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa verkets beslut av den 4 april 2008.

Migrationsverket anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. I artikel 10.1 d i Rådets direktiv 2004/83/EG (skyddsgrundsdirektivet) anføres att till viss samhällsgrupp bör hänföras personer som tillhör en grupp vars medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller när medlemmarna i gruppen har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas att avsvära sig den. Till viss samhällsgrupp kan enligt direktivet hänföras även en grupp som har en särskild identitet i det berörda landet, eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) definierar begreppet som en grupp personer, som bortsett från risken för förföljelse, har ett gemensamt kännetecken eller uppfattas som en grupp av övriga samhällsmedborgare. Kännetecknet är enligt UNHCR ofta medfött, oföränderligt eller på annat sätt grundläggande för individens identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter.

A:s verksamhet som läkare är inte någonting medfött, oföränderligt eller på annat sätt grundläggande för hans identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter som gör att han på grund av den verksamheten bör anses tillhöra viss samhällsgrupp. Det är vidare inte förenligt med det som är allmänt känt om förhållandena i Irak att läkare där skulle betraktas som en särskild och förföljd samhällsgrupp. Läkare i Irak är inte en sådan samhällsgrupp som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Det finns heller inte anledning att anta att A personligen riskerar svåra övergrepp av ett slag som medför att han är skyddsbehövande i övrigt. Något annat skäl att bevilja A uppehållstillstånd finns inte.

A bestred bifall till överklagandet och anförde i huvudsak följande.

Han känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin tillhörighet till viss samhällsgrupp. Även om läkare inte bedöms som en sådan samhällsgrupp som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen riskerar han ändå att utsättas för övergrepp vid ett återvändande.

Av det s.k. skyddsgrundsdirektivet framgår att artikel 10.1 d är vägledande mer än uttömmande. Artikelns utgörs av olika exempel på omständigheter som utgör stöd för att en grupp ska betraktas som en samhällsgrupp. Det finns inget krav på att en grupp ska uppfylla samtliga förslag för att utgöra en sådan grupp som avses. Oavsett vad som anförts gällande artikelns karaktär konstateras att läkare i Irak, genom den obligatoriska eden och inställningen till sitt arbete, har en sådan identitet och gemensam övertygelse som talar för att de utgör en samhällsgrupp i lagens mening. Läkareden och de etiska och moraliska regler som uppställs för läkare innebär att dessa som yrkesgrupp skiljer sig från andra yrkesgrupper. Egenskaperna är ofrånkomligt kopplade till läkaryrket och det kan inte krävas att en läkare ska överge sitt kall för att undvika förföljelse. På grund av situationen i Irak betraktas läkare som annorlunda av sin omgivning. Det framgår även av artikelns att omständigheterna i ursprungslandet kan vara avgörande för bedömningen.

Enligt punkten 13 i UNHCR:s dokument "Guidelines on International protection, Membership of a particular social group"(2002) framgår att även andra grupper vars medlemmar inte har gemensamma kännetecken av sådan karaktär som beskrivs i punkterna 11-12 kan utgöra samhällsgrupper i lagens mening. Vid bedömningen ska bl.a. beaktas huruvida en grupp, oavsett egenskapernas karaktär, uppfattas som en grupp av samhället i övrigt. I punkten 14 finns ytterligare stöd för att bedöma läkare som en särskild samhällsgrupp. Av dokumentet framgår att enbart den omständigheten att en grupp förföljs som ensam faktor inte avgör om gruppen är en sådan som avses, men att förföljelse av en grupp kan bidra till att identifiera en sådan grupp som avses. UNHCR rekommenderar medlemsstaterna att vid en tolkning av skyddsgrundsdirektivet visa öppenhet för grupperns förändrade ställning över tid och i olika samhällen och att inte utesluta någon av infallsvinklarna, detta eftersom luckor i skyddet för flyktingar måste undvikas. Medlemsstaterna har även kommit överens om en gemensam ståndpunkt gällande tolkningen och tillämpningen av flyktningbegreppet ("Gemensam ståndpunkt av den 4 mars 1996 antagen av rådet på grundval av artikel k. 3 i Fördraget om Europeiska unionen om harmoniserad användning av uttrycket flykting"). I ståndpunkten uppställs för samhällsgrupp inga krav på att relevanta egenskaper ska vara medfödda eller oföränderliga. Ståndpunkten är att avsedd grupp vanligtvis utgörs av personer från samma miljö, med samma vanor eller samma sociala status. Vidare har medlemsstaterna kommit överens om att tillhörighet till en sådan samhällsgrupp helt enkelt kan påbörjas en person eller en grupp som är offer för förföljelse av dem som är upphov till förföljelsen.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2009-12-22, Wahlqvist, Riberdahl, referent, och Brege Gefvert), yttrade:

Fråga om flyktingskap på grund av tillhörighet till viss samhällsgrupp

Enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen avses med flykting en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd. Detta gäller oberoende av om det är landets myndigheter som är ansvariga för att utlänningen utsatts för förföljelse eller om dessa inte kan antas erbjuda trygghet mot förföljelse från enskilda.

När det gäller frågan om definitionen av begreppet samhällsgrupp omfattar normalt en viss samhällsgrupp personer med liknande bakgrund, vanor eller social status. Som exempel på grupper som kan anses tillhöra en viss samhällsgrupp, nämns i förarbeten och kommentaren till utlänningslagen olika samhällsklasser, särskilda yrkesgrupper eller medlemmar i fackliga eller andra organisationer. (Se prop. 2005/06:6 s. 11 och Wikrén, Sandesjö, Utlänningslagen med kommentarer 2006, 8:e uppl., s. 133).

De personer som utgör en samhällsgrupp kan ha ett kännetecken som är oföränderligt och som de inte kan ändra på. Exempel på kännetecken som en samhällsgrupp kan ha och som är oföränderligt och som gruppen inte själv kan ändra på, kan vara medfött som t.ex. släktskap eller funktionshinder. Kännetecknet kan också härröra från historiska förhållanden som individen inte kan ändra på, t.ex. därför att han eller hon tidigare varit aktiv i en organisation eller haft en viss social status. Andra kännetecken är sådana som är grundläggande för individens identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter, och som bottnar i individens övertygelse eller känsla av mänsklig värdighet. Till denna kategori kan föras bl.a. personer som på grund av sin inre övertygelse har valt en annan livsstil än den som accepteras av omgivningen, t.ex. kvinnor som vill förbli ogifta eller yrkesarbета. En samhällsgrupp kan även identifieras redan genom att de som ingår i gruppen av sin omgivning uppfattas som en särskild grupp i samhället. Även om kännetecknet inte behöver vara oföränderligt eller förknippat med personlig övertygelse bör det för att det ska ha flyktingrättslig relevans kunna krävas att kännetecknet är av sådan betydelse för individen att det vore oförenligt med Genèvekonventionens grunder att förvänta sig att han eller hon avstår från det och istället anpassar sig efter de normer och värderingar som råder i hemlandet. Grupptillhörigheten kan även grunda sig på en kombination av egenskaper eller kännetecken. (Se a. prop. s. 25 f.).

Vägledning kan förutom i svenska förarbetsuttalanden även hämtas i UNHCR:s handbok (Handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställandet av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning) och riktlinjer samt i Rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (skyddsgrundsdirektivet).

Enligt UNHCR:s handbok innefattar en viss samhällsgrupp vanligen personer med liknande bakgrund, vanor eller social status och fruktan för förföljelse sammanfaller ofta delvis med fruktan för förföljelse på andra grunder, t.ex. ras, religion eller nationalitet (artikel 77).

UNHCR förespråkar i sina riktlinjer av den 7 maj 2002 för tolkningen av begreppet tillhörighet till en viss samhällsgrupp (Guidelines on International protection "Membership of a particular social group") följande definition.

En viss samhällsgrupp är en grupp personer som, bortsett från risken för förföljelse, har ett gemensamt kännetecken eller uppfattas som en grupp av övriga samhällsmedborgare. Detta kännetecken är ofta medfött, oföränderligt eller på annat sätt grundläggande för individens identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter (punkten 11).

UNHCR betonar att begreppet viss samhällsgrupp bör tolkas på ett flexibelt sätt som ger utrymme för mångfalden av grupper och deras föränderlighet i olika samhällen samt de normer för internationella mänskliga rättigheter som är under framväxande. Enbart risken för förföljelse kan inte definiera en samhällsgrupp, men åtgärder som innebär förföljelse kan bidra till att identifiera, synliggöra eller skapa en viss samhällsgrupp. Det finns inte något krav på sammanhållning eller samröre mellan gruppmedlemmarna. Alla som tillhör gruppen behöver inte löpa risk för förföljelse. Inte heller är gruppens storlek relevant (punkterna 2, 3, 14, 15, 17, 18).

I artikel 10 i skyddsgrundsdirektivet finns definitioner såvitt avser förföljelsegrunderna. Enligt artikeln ska en grupp anses utgöra en särskild samhällsgrupp särskilt när gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras, eller består av personer som har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den, eller när gruppen har en särskild identitet i det berörda landet, eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen (10.1 d).

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning.

Migrationsöverdomstolen finner, i likhet med underinstanserna, inte anledning att ifrågasätta A:s utsaga. De omständigheter som A åberopat ska således ligga till grund för Migrationsöverdomstolens bedömning.

Av A:s egna uppgifter framgår att han arbetat som läkare i Irak och att han vid två tillfällen har kidnappats och tvingats ge vård åt skadade personer.

Migrationsöverdomstolen konstaterar inledningsvis att läkare som grupp knappast kan anses ha någon gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras. Även om läkare traditionellt avlägger en ed kan läkare i allmänhet som grupp inte anses ha en sådan gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den.

Fråga kvarstår om gruppen läkare kan anses ha en särskild identitet i det berörda landet, eftersom den av omgivningen uppfattas som särskild grupp i samhället. Prövningen av om en sökande tillhör en viss samhällsgrupp ska göras utifrån de förhållanden som råder i sökandens hemland.

I målet synes ostridigt att det i Irak finns en förhöjd risk för förföljelse beträffande vissa yrkesgrupper och att bl.a. läkare utgör en sådan riskgrupp, vilket skulle kunna leda till att en person efter en individuell bedömning anses som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen. Det finns emellertid inte något stöd i åberopad landinformation för att läkare i Irak av sin omgivning skulle uppfattas som en sådan särskilt utpekad grupp att de utgör en samhällsgrupp i utlänningslagens mening.

Migrationsöverdomstolen finner mot bakgrund av det ovan anförda att A inte är att betrakta som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen.

Skyddsbehövande i övrigt

Det har ovan konstaterats att A på grund av sitt yrke som läkare tillhör en riskgrupp i Irak. Fråga är således om han vid en individuell bedömning på

grund av detta eller av annan orsak känner välgrundad fruktan för att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och därför ska beviljas uppehållstillstånd såsom skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen.

A har, utöver de två tillfällen som han kidnappats av milisen, även gjort gällande att han riskerar att utsättas för övergrepp av sin släkt vid ett återvändande.

Migrationsöverdomstolen finner - trots de omständigheter som A åberopat - att A inte förmått göra sannolikt att han vid ett återvändande till hemlandet riskerar sådan behandling att han är att betrakta som skyddsbehövande i övrigt. Den omständigheten att han tidigare utsatts för vissa övergrepp genom kidnappningen är inte tillräckligt för att framgent anta att det finns en sådan risk.

Vid denna utgång ska Migrationsverkets överklagande bifallas i dess helhet.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom, utom såvitt avser beslutet om ersättning till offentligt biträde, och fastställer Migrationsverkets beslut den 4 april 2008.

II (UM 1664-09)

B ansökte den 17 oktober 2007 om asyl i Sverige. Till stöd för sin ansökan åberopade hon i huvudsak att hon och hennes make arbetat som lärare vid Bagdads universitet och att de, efter att de mottagit hotelsebrev i mars 2007 samt blivit beskjutna i april samma år, lämnade sina anställningar och att hon därefter beslutade sig för att lämna hemlandet.

Migrationsverket beslutade den 25 september 2008 att avslå B:s ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd, flyktingförklaring och resedokument samt att utvisa henne från Sverige. Som skäl för beslutet anförde verket bl.a. följande. B har inte kunnat uppge vem eller vilka som ligger bakom något av de hot som hon mottagit eller beskjutningen av henne och maken. B har inte mottagit några hot i hemmet utan hoten och beskjutningen skedde vid universitetet. Efter att B avslutat sin tjänst har hon stannat kvar i Irak under närmare sex månader i samma område och bostad utan att något ytterligare hänt henne. Detta tyder på att hoten riktades mot henne enkom på grund av hennes arbete och att hotbilden försvann i och med att hon avslutade sitt arbete. Denna bild förstärks ytterligare mot bakgrund av att B:s make finns kvar i Bagdad och att ingenting hänt honom efter det att B lämnat landet. B har således inte gjort sannolikt att hon känner en välgrundad fruktan för att vid ett återvändande till hemlandet utsättas för förföljelse. B är därför inte att betrakta som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen. B har inte heller gjort sannolikt att hon vid ett återvändande till hemlandet riskerar att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling. Inte heller har B gjort sannolikt att hon känner en välgrundad fruktan för att utsättas för allvarliga övergrepp på grund av svåra motsättningar i hemlandet. B är således inte heller att betrakta som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen. Migrationsverket finner att det inte framkommit sådana omständigheter att B kan beviljas uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 6 § utlänningslagen.

B överklagade Migrationsverkets beslut och anförde bl.a. följande. Hon tillhör en utsatt grupp och både hon och maken är kända som högutbildade och intellektuella. Den omständigheten att hon inte känner till vem som har hotat henne innebär inte att hoten inte är allvarligt menade. Det är allmänt känt vilka grupper som står bakom hot och övergrepp på högutbildade och intellektuella. Det är också känt att hot från islamistiska grupper förverkligas. Efter det sista attentatet gömde hon och hennes make sig. De slutade att gå till universitetet

och de vågade inte gå ut, vilket är anledningen till att något ytterligare inte inträffade. Hon vill inte klä sig i slöja då hon upplever detta som en kränkning. Muslimska kvinnor riskerar förföljelse om de inte bär slöja i Irak. Hon har inte lyckats få kontakt med sin make och hon är orolig för honom och tror att han blivit kidnappad eller utsatts för något annat. Hon mår psykiskt dåligt av det som hänt henne.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Länsrätten i Stockholms län, migrationsdomstolen (2009-02-12, ordförande Bergman samt tre nämndemän, varav två skiljaktiga), biföll överklagandet och yttrade anförde bl.a. följande: Den omständigheten att kvinnor, till skillnad från män, inte får använda de kläder som de själva vill utgöra en motsvarande form av diskriminering som den som sker när kvinnor inte får tillgång till utbildning eller arbete på samma sätt som män och är anmärkningsvärt i sig. Det har dock inte framkommit att B skulle utsättas för förföljelse i utlänningslagens mening om hon inte skulle bära slöja vid ett återvändande till Irak. Det har inte heller i övrigt framkommit att B riskerar att utsättas för förföljelse eller annan skyddsgrundande behandling eller bestraffning på grund av att hon är kvinna. Hon har därför inte rätt till uppehållstillstånd på denna grund.

Domstolen anser att det är klarlagt att det som B har utsatts för i hemlandet har sin grund i hennes yrkestillhörighet som akademiker. Frågan är om denna yrkestillhörighet innebär att hon kan anses tillhöra en sådan samhällsgrupp som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Enligt artikel 10.1 d i skyddsgrundsdirektivet (EG-direktiv 2004/83/EG) ska en grupp anses utgöra en särskild samhällsgrupp när gruppens medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller när medlemmarna har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas att avsvära sig den. Detsamma gäller när gruppen har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen. UNHCR definierar begreppet viss samhällsgrupp som en grupp personer som, bortsett från risken för förföljelse, har ett gemensamt kännetecken eller uppfattas som en grupp av övriga samhällsmedborgare. Detta kännetecken är ofta medfött, oföränderligt eller på annat sätt grundläggande för individens identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter. Av UNHCR:s riktlinjer framgår vidare bl.a. följande. Förföljelsegrunden tillhörighet till viss samhällsgrupp kan inte tolkas på ett sätt som gör övriga grunder överflödiga. Vidare kan inte enbart risken för förföljelse definiera en samhällsgrupp, men åtgärder som innebär förföljelse kan bidra till att identifiera, synliggöra eller skapa en viss samhällsgrupp. Det finns inte något krav på sammanhållning eller samöre mellan gruppmedlemmarna. Inte heller är gruppens storlek relevant. Alla som tillhör gruppen behöver inte heller löpa risk för förföljelse (se Guidelines on international protection "Membership of a particular social group" 2002 punkterna 2, 11, 12, 14, 15, 17 och 18). I UNHCR:s handbok anges vidare bl.a. följande. En viss samhällsgrupp innefattar vanligen personer med liknande bakgrund, vanor eller social status. Förföljelse på grund av tillhörighet till en viss samhällsgrupp sammanfaller ofta delvis med fruktan för förföljelse på andra grunder, t.ex. ras, religion eller nationalitet. Tillhörighet till en viss samhällsgrupp kan vara orsak till förföljelse eftersom det inte finns förtroende för gruppens lojalitet gentemot regeringen. Det kan också bero på att den politiska inställningen, gruppens förfäder, ekonomiska aktiviteter eller blotta existensen av samhällsgruppen som sådan anses utgöra ett hinder för regeringens politik. Blotta tillhörigheten till en viss samhällsgrupp kommer normalt inte att vara tillräckligt för att medföra flyktingskap. Det kan emellertid finnas speciella omständigheter då blotta tillhörigheten kan utgöra ett tillräckligt skäl att frukta förföljelse (se UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning paragraf 77, 78 och 79). Utredningen om förföljelse på grund av kön eller

sexuell läggning anger i sitt betänkande Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse (SOU 2004:31 s. 36) som exempel på grupper som kan anses tillhöra en viss samhällsgrupp olika samhällsklasser som adel, kapitalägare och jordägare, men även särskilda yrkesgrupper och medlemmar i fackliga eller andra organisationer.

Migrationsdomstolen anser att utbildning är en viktig del av en persons utveckling och identitet. Högre studier i form av en akademisk utbildning innebär att den delen av personens identitet förstärks. Även om en akademisk utbildning inte är något medfött kännetecken får den ändå anses ha karaktären av en oföränderlig och bestående egenskap när personen väl har tillgodgjort sig utbildningen. Enligt domstolens bedömning får personer med en akademisk examen anses ha en gemensam bakgrund som inte kan ändras. Den omständigheten att det finns flera personer som har en gemensam akademisk utbildning är dock inte tillräckligt för att betrakta dem som en viss samhällsgrupp i utlänningslagens mening. Enligt domstolens bedömning är det därutöver av särskild betydelse huruvida dessa personer betraktas som en grupp av andra i samhället och om personerna dessutom är utsatta för förföljelse just på den grunden att de tillhör denna grupp. Av tillgänglig landinformation i målet framgår bl.a. följande. Många välutbildade människor har lämnat Irak. Ett stort antal människor ur olika yrkesgrupper, bl.a. läkare, lärare och jurister, har hotats, mördats och kidnappats de senaste åren. Det allmänna säkerhetsläget i Irak och då även i Bagdad har förbättrats under senare tid, men trots det är jurister, professorer, läkare och journalister särskilt utsatta för att bli kidnappade eller mördade. Universitetsprofessorer har lockats att återvända till sina tjänster med dubbel lön och skyddat boende. Självmoordsattackerna ökar, liksom kriminaliteten och det våld som riktas mot framstående civilpersoner. Attackerna mot framträdande personer ligger fortfarande på en extremt hög nivå.

Såvitt framgår av landinformationen finns det således personer inom vissa yrken som är särskilt utsatta för övergrepp i Irak. Som nämnts ovan är det bl.a. läkare, lärare och jurister. Utsattheten synes främst bero på deras yrkestillhörighet som har den gemensamma nämnaren att det krävs en högre akademisk examen för att utföra dessa yrken. Även om situationen till viss del har förbättrats i Irak anser domstolen, bland annat mot bakgrund av att t.ex. professorer erbjuds skyddat boende för att kunna återvända till sina tjänster, att utsattheten för de nu aktuella personerna ändå kvarstår. Enligt domstolens bedömning får akademiker anses vara en grupp personer som generellt sett löper en högre risk för att utsättas för övergrepp i Irak just på grund av att de är akademiker. Mot denna bakgrund och med beaktande av vad som ovan sagts om betydelsen av en akademisk utbildning för en persons identitet finner domstolen att akademiker är att anse som en sådan samhällsgrupp i Irak som avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Det är klarlagt att B tillhör denna samhällsgrupp och hon har gjort sannolikt att hon löper en individuell risk för förföljelse på denna grund vid ett återvändande till Bagdad. Det har inte framkommit att B skulle kunna söka skydd i någon annan del av Irak, vilket innebär att hon har visat att hon är i behov av internationellt skydd. B är därmed att anse som flykting enligt vad som anges i 4 kap. 1 § utlänningslagen. Eftersom B är flykting har hon också rätt till flyktingförklaring och resedokument. Överklagandet ska således bifallas.

De skiljaktiga nämndemännen anförde följande. Vi anser inte att B tillhör en viss samhällsgrupp i Irak. Enligt vår bedömning skulle visserligen akademiker kunna utgöra en samhällsgrupp i utlänningslagens mening. För att anses som akademiker bör dock krävas att den enskilde arbetar på en viss nivå och innehar en högre tjänst, exempelvis som professor, eller annars har en särställning i samhället, såsom t.ex. läkare. Det har i målet inte framkommit att B haft en sådan högre tjänst eller ställning och hon kan därför inte anses tillhöra en särskild grupp i samhället som akademiker. Överklagandet ska därför avslås på denna grund och klaganden ska inte heller beviljas

flyktingförklaring och resedokument. Mot bakgrund av vad som framkommit i målet anser vi dock att B gjort sannolikt att hon riskerar att utsättas för allvarliga övergrepp vid ett återvändande till Irak. B har därför rätt till uppehållstillstånd i Sverige som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen. Överklagandet ska därför bifallas på denna grund. I övrigt var nämndemännen ense med majoriteten.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa verkets beslut av den 25 september 2008.

Migrationsverket anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. I Irak finns inget krav att akademiker tillhör en viss samhällsgrupp, religion, politiskt parti etc. Det finns ingen gemensam bakgrund eller något annat gemensamt förhållande mellan irakiska akademiker. En irakisk akademiker uppfyller inte vad som krävs för att utgöra vad som avses med "viss samhällsgrupp". B har inte utanför universitetet mottagit hot eller blivit utsatt för våld och hon och maken har utan uppgivna problem kunnat vistas i den gemensamma bostaden under sex månader efter den påstådda beskjutningen vid universitetet.

B bestred bifall till överklagandet och anförde i huvudsak följande. Migrationsdomstolen har gjort en korrekt bedömning och hon tillhör en samhällsgrupp som riskerar förföljelse. I vart fall ska hon betraktas som skyddsbehövande i övrigt. Migrationsverkets påstående att hon och maken utan uppgivna problem kunnat vistas i den gemensamma bostaden under sex månader efter den påstådda beskjutningen vid universitetet, är felaktig. Efter beskjutningen vistades hon på en psykiatrisk avdelning under elva dagar och därefter flyttade hon och maken till ett annat bostadsområde och höll sig gömda där.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2009-12-22, Wahlqvist, Riberdahl, referent, och Brege Gefvert), yttrade:

Fråga om flyktingskap på grund av tillhörighet till viss samhällsgrupp

— — —

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning.

Migrationsöverdomstolen finner, i likhet med migrationsdomstolen, inte anledning att ifrågasätta att B har akademisk examen och att hon arbetat som lärare samt de hot som hon utsatts för. De omständigheter som B åberopat ska således ligga till grund för Migrationsöverdomstolens bedömning.

Migrationsöverdomstolen finner, till skillnad från migrationsdomstolen, att akademiker inte är att betrakta som en sådan homogen grupp att de kan anses ha någon gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras. Även om en persons utbildning kan vara en viktig del av personens utveckling och identitet kan akademiker som grupp inte anses ha en sådan gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den.

Fråga kvarstår om gruppen akademiker kan anses ha en särskild identitet i det berörda landet, eftersom den av omgivningen uppfattas som särskild grupp i samhället. Prövningen av om en sökande tillhör en viss samhällsgrupp ska göras utifrån de förhållanden som råder i sökandens hemland.

I målet synes ostridigt att det i Irak finns en förhöjd risk för förföljelse beträffande vissa yrkesgrupper och att bl.a. akademiker i vissa fall utgör en sådan riskgrupp, vilket skulle kunna leda till att en person efter en individuell bedömning anses som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen. Det finns emellertid inte något stöd i åberopad landinformation

för att akademiker i Irak av sin omgivning skulle uppfattas som en sådan särskilt utpekad grupp att de utgör en samhällsgrupp i utlänningslagens mening.

Migrationsöverdomstolen finner mot bakgrund av det ovan anförda att B inte är att betrakta som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen.

Skyddsbehövande i övrigt

Fråga kvarstår om B vid en individuell bedömning känner välgrundad fruktan för att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och därför ska beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen.

Migrationsöverdomstolen finner att B - trots de av henne åberopade omständigheterna - inte förmått göra sannolikt att hon vid ett återvändande till hemlandet skulle riskera sådan behandling att hon är att betrakta som skyddsbehövande i övrigt.

Vid denna utgång ska Migrationsverkets överklagande bifallas i dess helhet.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom, utom såvitt avser besluten om sekretess samt beslutet om ersättning till offentligt biträde, och fastställer Migrationsverkets beslut den 25 september 2008.

III (UM 7669-08)

C ansökte den 27 juni 2007 om asyl i Sverige. Till stöd för sin ansökan åberopade C i huvudsak att familjen i oktober 2006 fått hotbrev med uppmaning att konvertera, att de därefter fått ett telefonhot samt att bostaden sprängts sönder av al Mahdiarmén. Enligt C kunde en anledning till hoten vara att han och en bror spelade i en orkester som ogillades av de sunnimuslimska terroristerna i området.

Migrationsverket beslutade den 17 mars 2008 att avslå C:s ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd, flyktingförklaring och resedokument samt att utvisa honom från Sverige. Som skäl för beslutet anförde verket bl.a. följande. Den hotbild som C har åberopat är inte tillräcklig för att han ska kunna anses riskera förföljelse såsom det avses i 4 kap. 1 § utlänningslagen. C har inte kunnat redogöra för de hotelser och trakasserier han uppger sig ha utsatts för förutom hotbrevet som familjen mottog. Hotelserna har framförts till C indirekt via vänner till hans kusiner. C och hans familj har dessutom bott kvar i området i åtta månader utan att någon konkret hotbild funnits mot de. Att huset sprängts framstår inte direkt vara riktat mot just C utan mot shiamuslimer i allmänhet. C har inte heller gjort sannolikt att det skulle finnas ett samband mellan mordet på hans morbror och farbror. C är därför inte flykting. C har inte gjort sannolikt att han vid ett återvändande till hemlandet riskerar att utsättas för dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller annan sådan förnedrande behandling eller bestraffning som anges i 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. Vid den bedömningen har Migrationsverket i allt väsentligt beaktat att C inte tidigare har utsatts för sådan behandling eller bestraffning. Mot bakgrund av de skäl som C har åberopat till stöd för sin asylansökan finner verket att han inte har gjort sannolikt att det finns en sådan personlig och individuell risk för allvarliga övergrepp vid ett återvändande till Irak. C kan inte beviljas uppehållstillstånd som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § första stycket 2 utlänningslagen. Verket bedömer att det inte framkommit sådana omständigheter att uppehållstillstånd kan beviljas enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen.

C överklagade Migrationsverkets beslut och anförde bl.a. följande. Den orkester han sjungit i har haft uppdrag i alla stadsdelar i Bagdad och även turnerat i

Syrien. De flesta av de andra orkestermedlemmarna har flytt. De som blev kvar i Irak har dödats. Musikkaffärer i Bagdad kan inte längre sälja musik som inte är accepterad av religiösa grupper. På irakisk radio och TV spelas det fortfarande musik. De flesta TV-kanaler befinner sig dock utanför Irak och sänder därifrån. Vissa muslimska religiösa grupper anser att musik i sig är "haram", en synd. Han har i sitt arbete som sångare under Saddamregimen sjungit på fester som Baathpartiet ordnade och detta gör att han löper risk för allvarlig förföljelse av muslimska terroristgrupper. Hans mor, som återvänt till Bagdad i augusti 2007, har erhållit ett nytt hotbrev vari han och hans bror nämnts vid namn och hotats till livet eftersom de arbetat som sångare och musiker.

Migrationsverket bestred bifall till överklagandet.

Länsrätten i Stockholms län, migrationsdomstolen (2008-11-05, ordförande Åhammar samt tre nämndemän, varav en skiljaktig), biföll överklagandet och yttrade bl.a. följande: I UNHCR:s rapport "UNHCR's Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection needs of Iraqi Asylum-seekers" augusti 2007 anges bl.a. följande. "Iraqi artists, actors and singers have been targeted by Sunni and Shi'ite extremists, who accuse them of engaging in "un-Islamic" activities. According to their views, music, theatre and television encourage immoral behaviour. The Iraqi Artists Association told IRIN in November 2006 that almost all singers have fled the country and that at least 75 of them had been killed since the fall of the former regime in 2003. UNAMI, in its last human rights report, mentioned the kidnapping and killing of NN, a well known actor, on 18 december 2006. Furthermore, NN2, a famous performer and author, was attacked by an armed group on 29 November 2006, causing permanent facial injuries. According to UNAMI HRO, several actors are considering moving abroad out of fear for their lives. Many other artists reportedly stopped performing their professions after receiving threats or of fear of being targeted. For example, NN3, actor and singer, quit his job after two of his colleges were killed by a local militia who considered his work a 'devil's job'. Painters avoid depicting living objects or objects that might be considered erotic. Accordingly, some artists have turned to religious music and paintings. Other artists have been targeted for openly criticizing the political situation in Iraq. Also too close affiliation with 'western' art, e.g. the performance of English songs, might put a person at risk as he/she could be considered of being supportive of the West, and in particular the US. Artists known to have been serving the former Government of Saddam Hussein may also come under attack."

C har gjort gällande att han känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin religiösa uppfattning. Detta eftersom han, som muslim, har ägnat sig åt musik och att han därför av vissa grupper inom landet har tillskrivits en "antireligiös" verksamhet. Med beaktande av de uppgifter som lämnats av UNHCR beträffande artisters situation i Irak finner migrationsdomstolen det visat att artister i Irak, åtminstone fram till år 2006, varit en utsatt samhällsgrupp som riskerat förföljelse av såväl sunnimuslimska som shiamuslimska extremister. Emellertid ska bedömningen av C:s skyddsbehov vara framåtsyftande. Migrationsverket har pekat på att den allmänna situationen i Bagdad har stabiliserats betydligt under år 2007, och då särskilt det våld som tidigare utövats av religiösa extremistgrupper. Någon mer specifik information avseende artisters säkerhetssituation i Bagdad av idag är inte tillgänglig i målet. Avsaknaden av positiv bevisning att de religiösa extremistgrupperna i Bagdad inte skulle driva någon systematisk förföljelse av artister medför inte att den individuella hotbilden mot C kan avfärdas. Migrationsdomstolen finner att C har tagit hoten mot honom på allvar och att befintlig landinformation bekräftar att han som musiker personligen kan riskera förföljelse vid ett återvändande till hemlandet. C får därmed anses ha gjort sannolikt att hotbilden mot honom från såväl sunni- som shiamuslimska extremistgrupper kvarstår. Med hänsyn till vad som är känt om de bristande möjligheterna att få skydd av myndigheterna i Irak finner migrationsdomstolen sammantaget att C gjort sannolikt att han på grund av sitt musikutövande vid

ett återvändande till hemlandet riskerar att utsättas för förföljelse från enskilda och att han inte kan begagna sig av sitt hemlands skydd. Någon rimlig möjlighet att söka skydd inom någon annan del av Irak finns inte. C är följaktligen att betrakta som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen varför överklagandet ska bifallas och C ska beviljas permanent uppehållstillstånd, flyktingförklaring och resedokument.

Den skiljaktiga nämndemannen anförde bl.a. följande. C har genom sin berättelse och den skriftliga bevisning han åberopat gjort sannolikt att han varit yrkesverksam som musiker i Bagdad de senaste åren. Den orkester han spelat i synes dock utifrån den sammantagna bevisningen i målet vara en mindre musikgrupp som framför allt spelat vid privata tillställningar. Det saknas anledning att betvivla C:s uppgifter om att han muntligen fått höra att sunnimuslimska extremistgrupper ogillat att han yrkesarbetat som musiker och att dessa grupper uttalat hotelser. Emellertid ska bedömningen av C:s skyddsbehov vara framåtsyftande. Det extremistiska våld som religiösa grupper utövat i Bagdad har enligt den landinformation som Migrationsverket åberopat i målet minskat betydligt under år 2007. Flera landrapporter tyder på att situationen för civilbefolkningen i Bagdad också i övrigt har förbättrats. De hotelser som C tidigare mottagit i egenskap av musiker är inte så allvarliga eller av den omfattningen att han får anses ha gjort sannolikt att det alltjämt föreligger en konkret risk för att han kan komma att dödas eller utsättas för allvarliga övergrepp om han tvingas återvända till Bagdad. C är därmed inte skyddsbehövande i den mening som stadgas i 4 kap. 1 § och 2 § utlänningslagen. Några synnerligen ömmande omständigheter föreligger inte i målet. C kan skäligen söka uppehållstillstånd grundat på anknytning från annat land. Med hänsyn till dessa omständigheter bör C:s överklagande avslås. I övrigt var nämndemannen ense med majoriteten.

Migrationsverket överklagade migrationsdomstolens dom och yrkade att Migrationsöverdomstolen skulle fastställa verkets beslut av den 17 mars 2008.

Migrationsverket anförde till stöd för sin talan i huvudsak följande. I artikel 10 d i direktiv 2004/83/EG (skyddsgrundsdirektivet) anføres att till viss samhällsgrupp bör hänföras personer som tillhör en grupp vars medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras eller när medlemmarna i gruppen har en gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas att avsvära sig den. Till viss samhällsgrupp kan enligt direktivet hänföras även en grupp som har en särskild identitet i det berörda landet eftersom den uppfattas som annorlunda av omgivningen. FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) definierar begreppet som en grupp personer, som bortsett från risken för förföljelse, har ett gemensamt kännetecken eller uppfattas som en grupp av övriga samhällsmedborgare. Kännetecknet är enligt UNHCR ofta medfött, oföränderligt eller på annat sätt grundläggande för individens identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter.

Musiker i Irak är en typisk riskgrupp, vilket överensstämmer med den tillgängliga landinformationen. En del artister har därför t.ex. ändrat inriktning och börjat spela religiös musik för att undgå att utsättas för förföljelse. En del av de utsatta musikerna har kritiserat den politiska situationen i landet, sjungit på engelska eller på annat sätt kunnat anses ha anknytning till västerlandet, vilket har medfört att de i vissa kretsar har ansetts ägna sig åt handlingar som strider mot islam. Det föreligger således ingen enhetlighet när det gäller vilka musiker som utsatts för våld. Detsamma gäller de grupper och individer som varit ansvariga för våldet. Migrationsdomstolens uppfattning att riskgrupp och samhällsgrupp är identiskt saknar stöd i doktrinen, förarbetena och rättstillämpningen. Tillhörighet till olika yrken som musiker, läkare eller utbildningsnivå som akademiker uppfyller inte de krav som ställs för att anses vara en samhällsgrupp. Det förhållande att personer som är musiker har större sannolikhet att utsättas för våld innebär inte att det är möjligt att efterge

kravet på att gruppen musiker måste ha någonting som är varaktigt och oföränderligt eller på annat sätt anses vara bärare av en grundläggande och unik egenskap för människor.

C:s verksamhet som musiker eller artist är inte någonting medfött, oföränderligt eller på annat sätt grundläggande för hans identitet, samvete eller utövande av mänskliga rättigheter och gruppen musiker bör inte omfattas av begreppet viss samhällsgrupp. C har inte gjort sannolikt att han är flykting på grund av sin religiösa uppfattning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp. Förhållandena i Irak har förändrats sedan C lämnade landet och säkerhetsläget har förbättrats. Han har lämnat vaga och detaljfattiga uppgifter om vem eller vilka som hotar honom. Den tillgängliga landinformationen medför inte att enbart förhållandet att C är musiker medför att han riskerar sådan förföljelse som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1 utlänningslagen. Myndighetsskydd finns att tillgå i Irak och det gäller även Bagdad där Migrationsverket bedömer att det råder andra svåra motsättningar i utlänningslagens mening. Förekomsten av svåra motsättningar utesluter inte att det finns ett myndighetsskydd. Det är C som ska göra sitt behov av skydd sannolikt och det är han som i första hand har att tillhandahålla relevanta uppgifter till ledning för bedömningen i ärendet. Han har inte gjort sannolikt att han inte skulle kunna begagna sig av det myndighetsskydd som finns att tillgå. Han är inte att betrakta som skyddsbehövande i övrigt. Något annat skäl att bevilja honom uppehållstillstånd finns inte.

C bestred bifall till överklagandet och anförde i huvudsak följande. Han känner en välgrundad fruktan för förföljelse på grund av religiös uppfattning och tillhörighet till viss samhällsgrupp och ska därför anses som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen. Alternativt ska han anses som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § samma lag. För det fall han inte anses som skyddsbehövande bör det föreligga synnerligen ömmande omständigheter för att bevilja honom uppehållstillstånd. Alternativt bör han beviljas uppehållstillstånd på grund av sin starka anknytning till Sverige.

Han har varit en uppskattad yrkesman i sitt gebit och det får därmed antas att han innehar i vart fall tillräckliga kvalifikationer för att benämnas artist. Han tillhör grupperna musiker och artister vars medlemmar har en gemensam väsentlig egenskap och han bör därför anses tillhöra viss samhällsgrupp även enligt skyddsgrundsdirektivet. Artister i Irak har, genom inställningen till sitt arbete, en sådan identitet och gemensam övertygelse som talar för att de utgör en samhällsgrupp. På grund av situationen i Irak betraktas artister som annorlunda av sin omgivning. Artister har uttryckligen utpekats som verksamma i strid med angivna regler i sharian - enligt de grupper som förbehåller sig tolkningsrätt av dessa religiösa regler. En artist löper ständigt risken att förföljas på grund av vad som uppfattas som misshagliga verk. Begreppet viss samhällsgrupp måste, av naturliga skäl, hållas öppen för bedömningar utifrån gruppens geografiska och tidsmässiga förhållanden. För att exemplifiera artisternas situation i Irak kan det nämnas att artister givetvis alltid funnits i landet men att gruppen uppmärksammats i samband med regimskiftet, milisgruppernas uppkomst och en extrem religiös tolkning av gruppens verksamhet. För det fall situationen i Irak skulle normaliseras saknas anledning att anta att gruppen riskerar förföljelse.

En person kan självklart i praktiken sluta arbeta som artist men artister som grupp kan, i dagens Irak, inte bedömas som annat än en sådan samhällsgrupp som avses i utlänningslagen. I denna del kan jämförelsen göras med att avsluta sitt engagemang i ett politiskt parti, eller avsluta sin anställning som domare, det är den utförda gärningen som bedöms och inte den enskilde individen. Individen blir för oöverskådlig framtid förknippad med gärningen, verket, åsikterna eller vad det må vara som varit kännetecknande för gruppen. Det kan därför inte heller uteslutas att en artist som slutar praktisera sitt yrke ändå riskerar att utsättas för förföljelse. Artister som grupp utsätts för förföljelse från

flera olika grupper sida vilket i sig kan definiera artister som en särskild samhällsgrupp. Gruppen är en yrkesgrupp vilket även används som exempel av UNHCR. Det kan inte heller uteslutas att en person kan utsättas på grund av tidigare handlande. Mot bakgrund av ovanstående torde det vara ostridigt att artister som yrkesgrupp skiljer sig från andra yrkesgrupper gällande utsatthet och möjlighet att underkasta sig de regler som uppställs av förföljande grupper.

Kammarrätten i Stockholm, Migrationsöverdomstolen (2009-12-22, Wahlqvist, Riberdahl, referent, och Brege Gefvert), yttrade:

Fråga om flyktingskap på grund av tillhörighet till viss samhällsgrupp

— — —

Migrationsöverdomstolen gör följande bedömning.

Migrationsöverdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta C:s utsaga. De omständigheter som C åberopat ska således ligga till grund för Migrationsöverdomstolens bedömning. Av C:s egna uppgifter framgår att han arbetat som musiker i Irak och att han spelat i en orkester samt att han på grund av sin verksamhet mottagit hotelser.

Migrationsöverdomstolen finner i likhet med Migrationsverket att musiker som grupp knappast kan anses ha någon gemensam väsentlig egenskap eller en gemensam bakgrund som inte kan ändras. Inte heller kan de som grupp anses ha en sådan gemensam egenskap eller övertygelse som är så grundläggande för identiteten eller samvetet att de inte får tvingas avsvära sig den.

Fråga kvarstår om gruppen musiker kan anses ha en särskild identitet i det berörda landet, eftersom den av omgivningen uppfattas som särskild grupp i samhället. Prövningen av om en sökande tillhör en viss samhällsgrupp ska göras utifrån de förhållanden som råder i sökandens hemland.

I målet är ostridigt att det i Irak finns en förhöjd risk för förföljelse beträffande vissa yrkesgrupper och att bl.a. musiker utgör en sådan riskgrupp, vilket skulle kunna leda till att en person efter en individuell bedömning anses som skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen. Det finns emellertid inte något stöd i åberopad landinformation för att musiker i Irak av sin omgivning skulle uppfattas som en sådan särskilt utpekad grupp att de utgör en samhällsgrupp i utlänningslagens mening.

Migrationsöverdomstolen finner mot bakgrund av det ovan anförda att C inte är att betrakta som flykting enligt 4 kap. 1 § utlänningslagen.

Skyddsbehövande i övrigt m.m.

Det har ovan konstaterats att C på grund av sitt yrke som musiker tillhör en riskgrupp i Irak. Fråga är således om han vid en individuell bedömning på grund av detta eller av annan orsak känner välgrundad fruktan för att utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och därför ska beviljas uppehållstillstånd såsom skyddsbehövande i övrigt enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen.

Migrationsöverdomstolen finner - trots den åberopade hotbilden - att C inte förmått göra sannolikt att han vid ett återvändande till hemlandet riskerar sådan behandling att han är att betrakta som skyddsbehövande i övrigt. När det gäller den allmänna situationen i Irak finner Migrationsöverdomstolen inte skäl att nu göra någon annan bedömning än den domstolen gjort i MIG 2007:9.

Inte heller i övrigt finns skäl för att bevilja C uppehållstillstånd.

Vid denna utgång ska Migrationsverkets överklagande bifallas i dess helhet.

Migrationsöverdomstolens avgörande. Migrationsöverdomstolen upphäver migrationsdomstolens dom, utom såvitt avser beslutet om sekretess samt beslutet om ersättning till offentligt biträde, och fastställer Migrationsverkets beslut den 17 mars 2008.

Sökord: Akademiker; Flyktingskap på grund av tillhörighet till viss samhällsgrupp; Irak; Läkare; Lärare; Musiker; Riskgrupp; Samhällsgrupp; Skyddsbehövande; Skyddsbehövande i övrigt; Skyddsgrundsdirektivet

Litteratur: Prop. 2005/06:6 s. 11 och 25 f.; UNHCR:s handbok om förfarandet och kriterierna vid fastställande av flyktingars rättsliga ställning enligt 1951 års konvention och 1967 års protokoll angående flyktingars rättsliga ställning, artikel 77; UNHCR:s riktlinjer "Membership of a particular social group" within the context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees; Gerhard Wikrén och Håkan Sandesjö: Utlänningslagen med kommentarer, åttonde upplagan, 2006, s. 133
